78. MEKTUP

٧٨- ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الثَّامِنُ وَالسَّبْعُونَ اِلَى دَارَابْ خَانْ فِي بَيَانِ اَنَّ مَحَبَّةَ هٰذِهِ الطَّائِفَةِ الْعَلِيَّةِ وَاِخْلاَصِهِمْ وَسِيلَةُ الْفَنَاءِ فِي اللّٰهِ وَالْبَقَاءِ بِاللّٰهِ وَمَا يُنَاسِبُ ذٰلِكَ ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلاَمٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى قَدْ يُحَسُّ فِي طَائِفَتِكُمْ دَوْلَةٌ هَنِيئَةٌ وَهِيَ التَّوَاضُعُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْخِدْمَةُ لِهٰذِهِ الطَّبَقَةِ الْعُلْيَا مَعَ وُجُودِ اَسْبَابِ الْغِنَاءِ وَحُصُولِ مَوَادِّ الاِسْتِغْنَاءِ وَهٰذَا مُنْبِئٌ عَنْ مَحَبَّةِ هٰذِهِ الطَّائِفَةِ الْعَلِيَّةِ وَالاِخْلاَصِ لَهُمْ وَمُشْعِرٌ بِمَوَدَّةِ هٰذِهِ الْفِرْقَةِ النَّاجِيَةِ وَالاِخْتِصَاصِ بِهِمْ وَحَدِيثُ "اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ" كَافٍ لاَنْ تَكُونَ بِشَارَةً لِمُحِبِّي هٰذِهِ الطَّائِفَةِ وَحَدِيثُ "وَهُمْ قَوْمٌ لاَ يَشْقَى جَلِيسُهُمْ" وَافٍ لِمَسَرَّةِ جُلَسَاءِ هٰذِهِ الطَّبَقَةِ فَاذَا اسْتَوْلَتْ هٰذِهِ الْمَحَبَّةُ بِعِنَايَةِ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ وَغَلَبَتْ عَلَى نَهْجٍ لاَ تَتْرُكُ غَيْرَهَا فِي الْقَلْبِ وَزَلَتِ التَّعَلُّقَاتُ الاُخَرُ عَنِ الْقَلْبِ بِالتَّمَامِ وَظَهَرَتْ لَوَازِمُ الْمَحَبَّةِ الَّتِي هِيَ اِطَاعَةُ الْمَحْبُوبِ وَالْقِيَامُ بِمُرَادِهِ وَالتَّخَلُّقُ بِاَخْلاَقِهِ وَاَوْصَافِهِ فَحِينَئِذٍ يَحْصُلُ الْفَنَاءُ فِي الْمَحْبُوبِ شَبِيهَ الْفَنَاءِ فِي الشَّيْخِ الَّذِي هُوَ الدَّرَجَةُ الاُولَى فِي هٰذَا الطَّرِيقِ وَهٰذَا الْفَنَاءُ يَعْنِي الْفَنَاءَ فِي الشَّيْخِ يَصِيرُ ثَانِيًا وَسِيلَةً اِلَى الْفَنَاءِ فِي اللّٰهِ الَّذِي الْبَقَاءُ بِاللّٰهِ مُتَرَتِّبٌ عَلَيْهِ وَهُوَ الْمُحَصِّلُ لِلْوِلاَيَةِ وَبِالْجُمْلَةِ اِذَا تَيَسَّرَتْ مَحَبَّةُ الْمَحْبُوبِ الْحَقِيقِيِّ فِي الاِبْتِدَاءِ مِنْ غَيْرِ تَوَسُّطِ اَحَدٍ فَهِيَ دَوْلَةٌ عَظِيمَةٌ مُحَصِّلَةٌ لِلْفَنَاءِ وَالْبَقَاءِ وَاِلاَّ لاَ بُدَّ مِنْ تَوَسُّطِ كَامِلٍ مُكَمِّلٍ فَيَنْبَغِي اَوَّلاً اَنْ يَجْعَلَ جَمِيعَ مُرَادَاتِهِ تَابِعَةً لِمُرَادَاتِ شَيْخِهِ وَاَنْ يَصِيرَ فَانِيًا فِيهِ لِيَكُونَ ذٰلِكَ الْفَنَاءُ وَسِيلَةً اِلَى الْفَنَاءِ فِي اللّٰهِ وَلِيُخَلِّصَهُ مِنْ تَعَلُّقَاتِ السِّوَى بِالتَّمَامِ وَلِيُوصِلَهُ اِلَى دَرَجَاتِ الْوِلاَيَةِ

﴿شِعْرٌ﴾

وَعَلَيْكُمْ بِالسُّكْرِ يَا أَهْلَ صَفْرَاءَ * عَلَى رَغْمِ ذَوِي السَّوْدَاءِ

وَأَمْثَالُ هٰذِهِ الْكَلِمَاتِ اِنَّمَا تُورَدُ لِتَرْغِيبِ الطَّالِبِينَ وَالْمُهَوِّسِينَ وَتَشْوِيقِهِمْ وَاللّٰهُ سُبْحَانَهُ الْمُوَفِّقُ لِلصَّوَابِ بَقِيَّةُ الْمَرَامِ اَنَّ رَافِعَ رَقِيمَةِ دُعَاءِ الْفُقَرَاءِ مُحَمَّداً قَاسِمًا مِنْ اَوْلاَدِ الْكِبَارِ وَكَانَ فِي خِدْمَةِ الْفُقَرَاءِ وَلٰكِنَّهُ كَبُرَ فِي حِجْرِ تَرْبِيَةِ اَخِيهِ الاَكْبَرِ بِاَنْوَاعِ التَّرْبِيَةِ وَالنِّعَمِ وَرَأَى مِحَنَ الاَيَّامِ قَلِيلاً وَفِيهِ شَوْقُ مُلاَزَمَتِكُمْ فَاِنْ جَعَلْتُمُوهُ دَاخِلاً فِي مُلاَزِمِي الاُمَرَاءِ وَرَاعَيْتُمُ الاِلْتِفَاتَ فِي حَالِهِ لاَ يَكُونُ بَعِيدًا عَنِ الْكَرَمِ وَالزِّيَادَةُ تَصْدِيعٌ وَالسَّلاَمُ.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Dârâb Han'a gönderilmiştir. İmam-ı Rabbanî bu mektupta yüce Nakşibendî taifesine muhabbet duymanın ve onlara karşı samimiyetle bağlanmanın fena fillah ve beka billaha vesile olacağını beyan etmektedir.

Allah'a hamd, peygamberlere selam olsun. Cemaatinizde çok iyi bir huyun olduğu hissedilmektedir. Bu huy, zenginlik ve istiğna[101] sebepleri elinizde olmasına rağmen dervişlere karşı alçak gönüllü olmanız ve bu yüce tabakaya hizmet etmenizdir. Bu tavrınız sizin bu yüce taifeye duyduğunuz muhabbet ve samimiyetin işareti olup kurtuluşa eren bu fırkaya aidiyetinizi bildirmektedir. *"Kişi sevdiğiyle beraberdir"* hadisi[102] bu taifeyi sevenlere müjde olup, *"Onların meclisinde bulunanlar mahrum olmaz"* hadisi de[103] bu tabakayla düşüp kalkanların sevinmesi için yeterli bir sebeptir. Bu sevgi kalpte başkalarına mahal bırakmayacak biçimde kişinin bütün varlığını kaplar ve diğer alakalar gönülden kökten kazınır da, sevilene itaat etmek, onun muradını gaye edinmek ve onun ahlak ve vasıflarına bürünmek gibi sevginin gerekleri ortaya çıkarsa fena fişşeyhe benzer biçimde sevilende fani olma hali baş gösterir. Fena fişşeyh makamı bu tarikatta birinci basamaktır. Bu fena hali ikinci aşamada beka billaha vesile olan fena fillaha dönüşür. Fena fillah haliyle birlikte velilik makamına erişilmiş olur.

Özetle gerçek sevilenin (Allah Teâlâ) sevgisi hiç kimsenin aracılığı olmaksızın baş gösterirse bu çok büyük bir nimettir ve bu sayede de fena ve beka makamlarına ulaşılabilir. Eğer bir aracı olmadan bu iş gerçekleşmiyorsa mutlaka kamil ve mükemmil bir mürşidin aracılığı gerekecektir. Bu durumda kişi, fena fillaha vesile olması, masivayla alakalı bütün ilişkilerden kurtulması ve velilik makamına varabilmesi için, önce bütün isteklerini şeyhinin isteklerine tabi kılarak onda fani olmalıdır.

Ey safra hastaları! Sevda hastalarına[104] inat şeker yemeye devam edin.

---

[101] İstiğna, ihtiyaçsızlık ve doygunluk hali. Kişinin kendisini ihtiyaç duyduğu şeylere karşı doygun hissetmesi. Bu deyim tasavvufta daha çok kibir ve kendini beğenmek gibi tutumlar için kullanılır ve bu yönüyle kişinin kendisini yeterli bulup noksanlıklarını görememesi anlamına gelir.

[102] Bu hadisin kaynak bilgisi için Mektubat'ın birinci cildinde yer alan yirmi dördüncü mektubun dipnotuna bakınız.

[103] Müslim, hadis no, 2689.

[104] Sevdâ, eski tıpta, insan vücudundaki dört salgıdan (kan, balgam, safra ve sevdâ) birinin ismidir.

Bu gibi sözler bu işe hevesi olan talipleri teşvik için söylenir. Allah Sübhanehü doğruyu yegane ilham edendir.

Baki meram; dervişlerin dua mektubunu size getiren kardeşimiz Muhammet Kasım soylu kimselerdendir. Bundan önce dervişlerin hizmetindeydi. Bu kardeşimiz ağabeyinin yanında çok iyi eğitilmiş ve bolluk içinde yetişmiş, sıkıntı nedir bilmeyen bir kimsedir. Kendisinde sizin yanınızda olma isteği var. Onu idarecilerin yanına almanız, halini gözetmeniz kereminize uzak değildir. Daha fazla başınızı ağrıtmayayım. Baki selam…

KELİME ANLAMI

78. ≺ اَلْمَكْتُوبُ الثَّامِنُ وَالسَّبْعُونَ Yetmiş sekizinci mektup *(Kime gönderilmiştir?)* **اِلَى دَارَابْ خَانْ Darab Han' a** *(Ne hakkındadır?)* **فِى بَيَانْ Şunun beyanı hakkındadır ki, اَنَّ مَحَبَّةَ هَذِهِ الطَّائِفَةِ الْعَلِيَّةِ Muhakkak yüce olan şu taifenin sevgisi** *(Dahası?)* **وَاخْلاَصَهُمْ Ve onlara olan samimiyet** *(Nedir?)* **وَسِيلَةُ الْفَنَاءِ فِى اللهِ وَالْبَقَاءِ بِاللهِ Fena Fillah ve Beka Billah'a vesiledir** *(Daha ne hakkındadır?)* **وَمَا يُنَاسِبُ ذَلِكْ Buna uygun konular hakkındadır ≻**

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Hamd Allah'a وَسَلاَمٌ Selam ise عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى Seçtiği kulları üzerine قَدْ يُحَسُّ Muhakkak hissediliyor *(Kimlerde?)* فِى طَائِفَتِكُمْ Sizin taifenizde *(Ne?)* دَوْلَةٌ هَنِيئَةٌ Güzel bir devlet/nimet وَهِىَ التَّوَاضُعُ O da tevazudur. *(Kime?)* لِلْفُقَرَاءِ Fakirlere وَالْخِدْمَةُ Ve hizmettir *(Kime?)* لِهَذِهِ الطَّبَقَةِ الْعُلْيَا Bu yüce taifeye *(Nasıl?)* مَعَ وُجُودِ Bulunmasıyla beraber *(Neyin?)* اَسْبَابِ الْغِنَاءِ Zenginlik sebeplerinin *(Dahası?)* وَحُصُولِ مَوَادِّ الاِسْتِغْنَاءِ Ve ihtiyaçsızlık unsurlarının hasıl olmasıyla beraber وَهَذَا مُنْبِئٌ İşte bu durum haber veriyor *(Neden?)* عَنْ مَحَبَّةِ هَذِهِ الطَّائِفَةِ الْعَلِيَّةِ Bu yüce taifeye olan muhabbetten وَالاِخْلاَصِ لَهُمْ Ve onlara olan samimiyetten وَمُشْعِرٌ Ve sezdiriyor *(Neyi?)* بِمَوَدَّةِ هَذِهِ الْفِرْقَةِ النَّاجِيَةِ Bu fırka-ı naciyeye olan sevgiyi وَالاِخْتِصَاصِ بِهِمْ Ve onlara bağlılığı وَحَدِيثُ Ve şu hadis اَلْمَرْءُ Kişi *(Nedir?)* مَعَ مَنْ Öyle kimseyle beraberdir ki أَحَبَّ (Onu) sevmiştir (hadisi) كَافٍ Yeter *(Neye?)* لاَنْ تَكُونَ بِشَارَةً Müjde olmaya *(Kime?)* لِمُحِبِّى هَذِهِ الطَّائِفَةِ Bu taifeyi sevenlere وَحَدِيثُ Ve şu hadis وَهُمْ قَوْمٌ Onlar öyle bir topluluktur ki, لاَ يَشْقَى Şaki olmaz *(Kimler?)* جَلِيسُهُمْ Onlarla oturanlar وَافٍ Bu yeterlidir *(Neye?)* لِمَسَرَّةِ جُلَسَاءِ هَذِهِ الطَّبَقَةِ Bu taife ile oturanların sevincine فَاِذَا اسْتَوْلَتْ Bir de kapladığında *(Ne?)* هَذِهِ الْمَحَبَّةُ Bu muhabbet *(Ne ile?)* بِعِنَايَةِ اللهِ سُبْحَانَهُ Subhân

Allah'ın inayetiyle *(Daha?)* وَغَلَبَتْ Ve galip geldiğinde *(Nasıl?)* عَلَى نَهْجٍ Öyle bir şekilde ki, لاَ تَتْرُكْ Bırakmaz *(Neyi?)* غَيْرَهَا O muhabbetten başkasını *(Nerede?)* فِى الْقَلْبِ Kalpte وَزَالَتْ Ve yok olduğunda *(Neler?)* التَّعَلُّقَاتُ الْاُخَرُ Diğer ilgi ve alakalar *(Nereden?)* عَنِ الْقَلْبِ Kalpten *(Nasıl?)* بِالتَّمَامِ Tamamen وَظَهَرَتْ Ve açığa çıktığında *(Ne?)* لَوَازِمُ الْمَحَبَّةِ Muhabbetin gerekleri *(Hangi?)* الَّتِى هِىَ Ki, onlar اِطَاعَةُ الْمَحْبُوبِ Sevilene itaat etmek وَالْقِيَامُ بِمُرَادِهِ İsteğini yerine getirmek وَالتَّخَلُّقُ Ve ahlaklanmakdır *(Ne ile?)* بِاَخْلاَقِهِ وَاَوْصَافِهِ Onun ahlakı ve sıfatlarıyla فَحِينَئِذٍ İşte o zaman يَحْصُلُ الْفَنَاءُ Fena hasıl olur *(Kimde fena?)* فِى الْمَحْبُوبِ Mahbubda *(Ne gibi bir fena hasıl olur?)* شَبِيهَ الْفَنَاءِ Fenanın benzeri gibi *(Kimde?)* فِى الشَّيْخِ Şeyhte فِى هَذَا الطَّرِيقِ Bu tarikatte الَّذِى هُوَ Ki, o şeyhte fena *(Nedir?)* اَلدَّرَجَةُ الْاُولَى Birinci basamaktır *(Nerede?)* فِى هَذَا الطَّرِيقِ Bu tarikatte وَهَذَا الْفَنَاءُ İşte bu fena يَعْنِى الْفَنَاءَ فِى الشَّيْخِ Yani, şeyhte fena *(Nedir?)* يَصِيرُ ثَانِيًا وَسِيلَةً Daha sonra vesile olur *(Neye?)* اِلَى الْفَنَاءِ فِى اللهِ Fena fillah'a الَّذِى الْبَقَاءُ بِاللهِ Ki, beka billah *(Nedir?)* مُتَرَتِّبٌ عَلَيْهِ Ona bağlıdır وَهُوَ الْمُحَصِّلُ Ve o sağlayandır *(Neyi?)* لِلْوَلاَيَةِ Velayeti وَبِالْجُمْلَةِ Kısacası: اِذَا تَيَسَّرَتْ Nasip olduğunda *(Ne?)* مَحَبَّةُ الْمَحْبُوبِ الْحَقِيقِىِّ Hakiki mahbubun muhabbeti *(Nerede?)* فِى الْاِبْتِدَاءِ Başlangıçta *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ تَوَسُّطِ اَحَدٍ Herhangi birinin aracılığı olmaksızın فَهِىَ دَوْلَةٌ عَظِيمَةٌ İşte o muhabbet büyük bir nimet مُحَصِّلَةٌ Ve sağlayandır *(Neyi?)* لِلْفَنَاءِ وَالْبَقَاءِ Fena ve bekayı وَاِلاَّ Yoksa لاَ بُدَّ Ayrılık yoktur *(Neden?)* مِنْ تَوَسُّطِ كَامِلٍ مُكَمِّلٍ Kamil ve mükemmil bir şeyhin aracılığından فَيَنْبَغِى Öyleyse gerekir *(Nasıl?)* اَوَّلاً İlk olarak *(Ne?)* اَنْ يَجْعَلَ Kılmak *(Neyi?)* جَمِيعَ مُرَادَاتِهِ Bütün isteklerini *(Ne kılmalı?)* تَابِعَةً Tabi *(Neye?)* لِمُرَادَاتِ شَيْخِهِ Şeyhinin isteklerine وَاَنْ يَصِيرَ فَانِيًا فِيهِ Ve onda fani olmak (gerekir) *(Niye?)* لِيَكُونَ ذَلِكَ الْفَنَاءُ وَسِيلَةً Bu fena vesile olsun diye *(Neye?)* اِلَى الْفَنَاءِ فِى اللهِ Fena fillah'a وَلِيُخَلِّصَهُ Ve onu kurtarsın diye *(Neden?)* مِنْ تَعَلُّقَاتِ السِّوَى Başkalarına ilgi ve alakadan *(Nasıl kurtarsın diye?)* بِالتَّمَامِ Tamamen وَلِيُوصِلَهُ Bir de onu ulaştırsın diye *(Neye?)* اِلَى دَرَجَاتِ الْوَلاَيَةِ Velayet derecelerine ﴿شعر﴾ Şiir:

وَعَلَيْكُمْ Devam ediniz *(Neye?)* بِالسُّكَّرِ Şeker yemeğe يَا أَهْلَ صَفْرَاءَ Ey! Safra hastaları *(Nasıl?)* عَلَى رَغْمِ İnadına *(Kimin?)* ذَوِى السَّوْدَاءِ Sevda hastalarının

وَأَمْثَالُ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ Bu kelimelerin benzerleri اِنَّمَا تُورَدُ Sadece getirilir *(Niçin?)* لِتَرْغِيبِ

الطَّالِبِينَ Talebeleri rağbet ettirmek için *(Daha?)* وَالْمُهَوَّسِينَ Ve heveslileri de *(Daha?)* وَتَشْوِيقِهِمْ Ve onları teşvik içindir وَاللّٰهُ سُبْحَانَهُ Allah Subhânehu *(Nedir?)* اَلْمُوَفِّقُ لِلصَّوَابِ Doğruya ulaştırandır بَقِيَّةُ الْمَرَامِ Son istek şudur ki, اَنَّ رَافِعَ رَقِيمَةِ دُعَاءِ الْفُقَرَاءِ Fakirlerini dua mektubunu taşıyan مُحَمَّداً قَاسِمًا Muhammed Kasım مِنْ اَوْلَادِ الْكِبَارِ Büyüklerin çocuklarındandır وَكَانَ فِى خِدْمَةِ الْفُقَرَاءِ Ve fakirlerin hizmetinde idi وَلَكِنَّهُ Fakat o كَبُرَ Büyüdü *(Nerede?)* فِى حِجْرِ تَرْبِيَةِ اَخِيهِ الْاَكْبَرِ Büyük ağabeyinin terbiye ocağında *(Ne ile büyüdü?)* بِاَنْوَاعِ التَّرْبِيَةِ وَالنِّعَمِ Terbiye ve nimet çeşitleriyle وَرَأَى مِحَنَ الْاَيَّامِ Ve günlerin zorluklarını gördü *(Nasıl?)* قَلِيلاً Az (gördü) وَفِيهِ Ve onda شَوْقُ مُلَازَمَتِكُمْ Size hizmet şevki vardır فَاِنْ جَعَلْتُمُوهُ Eğer onu eylerseniz *(Ne?)* دَاخِلاً Giren *(Nereye?)* فِى مُلَازِمِى الْاُمَرَاءِ İdarecilerin hizmetçilerin içine وَرَاعَيْتُمْ Hem de riayet ederseniz *(Neye?)* اَلْاِلْتِفَاتَ İltifat etmeğe *(Neye?)* فِى حَالِهِ Onun haline لَا يَكُونُ Bu olmaz *(Ne?)* بَعِيدًا Uzak *(Neden?)* عَنِ الْكَرَمِ İyilikten وَالزِّيَادَةُ Sözü uzatmak *(Nedir?)* تَصْدِيعٌ Baş ağrıtmaktır وَالسَّلَامُ Selamlar...